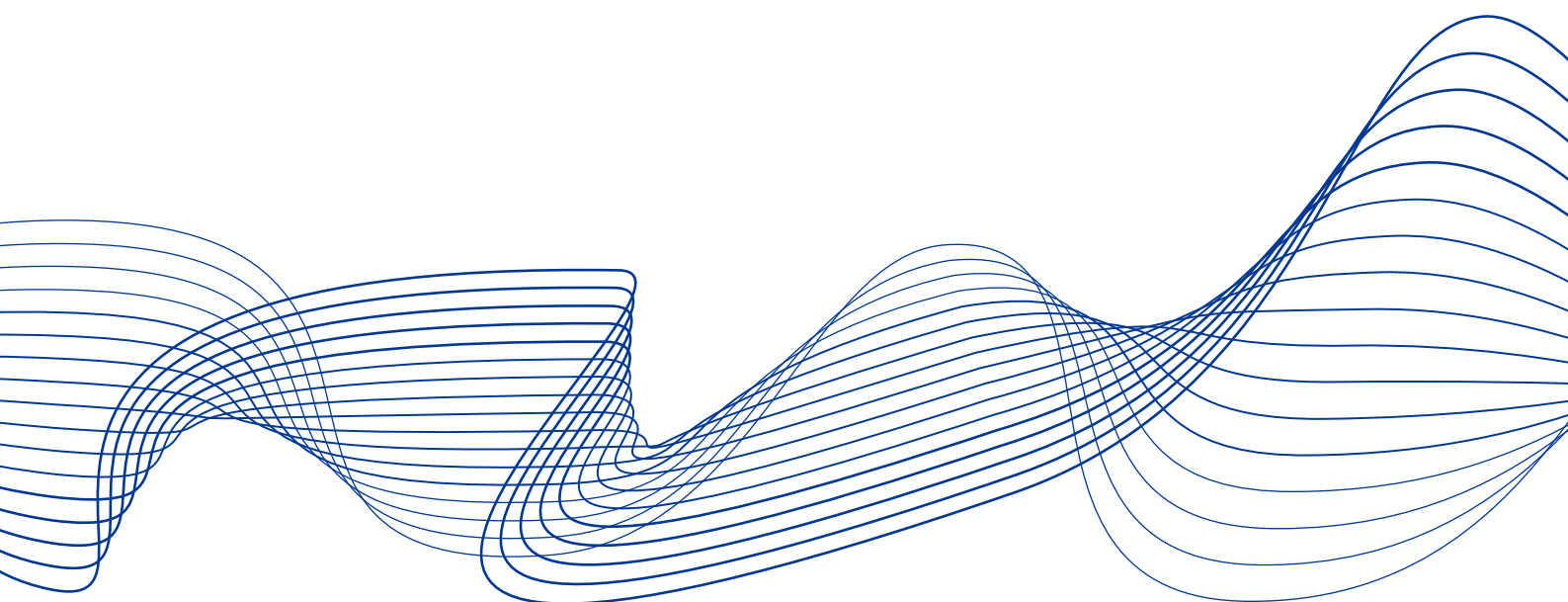

Jaarverslag

2015

ESRB
Europees Comité voor Systeemrisico's
Europees Stelsel voor Financieel Toezicht

Inhoud

Voorwoord	2
Samenvatting	3

Voorwoord

*Mario Draghi,
Voorzitter van het
Europees Comité voor
Systeemrisico's*

In de loop van 2015 is het Europees Comité voor Systeemrisico's (European Systemic Risk Board of ESRB) de mogelijke bronnen van systeemrisico's in het Europese financiële stelsel en de economie nauwlettend blijven volgen. Er waren bij tijd en wijle tekenen van een verslechtering van kwetsbaarheden op drie terreinen. Er was bovenal sprake van aanzienlijke marktvolatiliteit, die werd veroorzaakt door ontwikkelingen in belangrijke opkomende markteconomieën in het najaar van 2015 en die zich snel uitbreidde naar de mondiale financiële markten, waaronder de Europese. Het ESRB was alert op het risico van herprijzing van risico's in de mondiale financiële markten en verhoogde in reactie op deze ontwikkelingen dit risico naar de hoogste categorie. Begin 2016 deden deze kwetsbaarheden zich deels ook daadwerkelijk voor in een klimaat dat werd gekenmerkt door aanhoudende onzekerheid over het mondiale economische herstel, door voortdurende zwaktes in de balansen van banken en verzekeraars in de EU, en door een

hoog niveau van overheids- en particuliere schuld. Ten tweede is de schaduwbankensector in de EU in omvang en verwevenheid blijven groeien, hetgeen betekent dat potentiële schokken en besmetting vanuit de schaduwbankensectoren zich zouden kunnen voortzetten naar de rest van het financiële stelsel. Geopolitieke onzekerheid in bijna alle regio's rond Europa, ten slotte, droeg bij aan het in stand houden van het verhoogde niveau van bezorgdheid.

Tegelijkertijd beschikten de macroprudentiële autoriteiten voor de eerste keer over een relatief brede set beleidsinstrumenten om de schokbestendigheid van de bankensector tegen deze risico's te vergroten, zelfs waar soortgelijke instrumenten voor de rest van de financiële sector ontbreken. Het ESRB heeft de nationale macroprudentiële autoriteiten ondersteund door een institutioneel kader te ontwikkelen dat het mogelijk zal maken nationale maatregelen wederzijds te doen zijn, om op die manier de risico's van reguleringsarbitrage terug te dringen. Het ESRB heeft tevens alle Europese Toezichthoudende Autoriteiten voorzien van negatieve macroprudentiële scenario's op het desbetreffende toezichtsterrein (met name banken, verzekeraars en centrale tegenpartijen). Het ESRB heeft, ten slotte, gekeken naar sectoren waar risico's van structurele aard zijn, en dan in het bijzonder naar de systeemkritische rol die blootstelling aan de sectoren woningen en commercieel onroerend goed zou kunnen spelen voor huishoudens, banken en de economie als geheel, alsmede naar de systeemkritische aard van enkele uit de verzekeringssector voortkomende risico's.

Het ESRB is voor zijn leden een forum blijven vormen voor vertrouwelijke uitwisseling van gezichtspunten ten aanzien van systeemkritische kwetsbaarheden op de korte, middellange en lange termijn. In bijna alle lidstaten van de EU is het macroprudentieel beleid nu operationeel.

Frankfurt am Main, juli 2016

Mario Draghi

Voorzitter van het ESRB

Samenvatting

2015 was het vijfde jaar dat het Europees Comité voor Systeemrisico's operationeel was. Vanaf zijn begin in 2010 is het ESRB bij voortdurende geconfronteerd met uitzonderlijke omstandigheden in de nasleep van de financiële en overheidsschuldcrisis in heel Europa. Hoewel de op de markt gebaseerde indicatoren van systeemrisico tot de niveaus van vóór de crisis zijn teruggekeerd, zijn er aanzienlijke kwetsbaarheden in het financiële stelsel van de EU blijven bestaan. Dientengevolge heeft het ESRB vier belangrijke risico's voor de financiële stabiliteit in de EU in kaart gebracht: (1) een herprijsing van risicopremies in de mondiale financiële markten, versterkt door geringe marktliquiditeit, (2) een verdere verzwakking van de balansen van banken en verzekeraars, (3) een verslechtering van de schuldhoudbaarheid in de sectoren overheid, bedrijven en huishoudens, en (4) schokken en besmetting vanuit de schaduwbankensector naar het financiële stelsel.

Het ESRB heeft de beoordeling van risicopremies op de mondiale financiële markten verhoogd naar zijn hoogste risicocategorie vanwege de aanzienlijke marktvolatiliteit. Deze volatiliteit, die werd veroorzaakt door ontwikkelingen in belangrijke opkomende markteconomieën in het najaar van 2015, breidde zich snel uit naar de mondiale financiële markten, waaronder de Europese. Begin 2016 deed het risico van een herprijsing van risicopremies in de mondiale financiële markten zich deels ook daadwerkelijk voor in een klimaat dat werd gekenmerkt door aanhoudende onzekerheid over het mondiale economische herstel, voortdurende zwakheden op de balansen van banken en verzekeraars in de EU en een hoog niveau van overheids- en particuliere schuld. Het risico van een hernieuwde opleving van de overheidsschuldcrisis nam in het voorjaar en de zomer van 2015 toe vanwege onder meer de politieke onzekerheid in Griekenland. Hoewel de activaprijzen in Griekenland scherp daalden, was de besmetting naar andere landen met een hoog schuldniveau beperkt. Sinds de zomer van 2015 is de bezorgdheid in de markten over Griekenland aanzienlijk afgenomen. In het licht van structurele ontwikkelingen is het schaduwbankenstelsel in de EU in 2015 in omvang en verwevenheid blijven groeien. Deze groei heeft de noodzaak van intensievere monitoring door de macroprudentiële autoriteiten vergroot. Geopolitieke onzekerheid in bijna alle regio's rond Europa, ten slotte, droeg bij aan verhoogde niveaus van bezorgdheid.

In 2015 is het ESRB doorgegaan met het ontwikkelen van macroprudentieel beleid en aanwijzingen ten aanzien van het gebruik van macroprudentiële instrumenten met betrekking tot de bancaire en niet-bancaire financiële sectoren. Ten eerste heeft het ESRB onderzoek gedaan naar de systeemrisico's waarmee de activiteiten van Europese verzekeraars en herverzekeraars gepaard gaan. Het daaruit voortvloeiende rapport deed de aanbeveling na te gaan of aanvullende instrumenten nodig zouden kunnen zijn voor macroprudentiële autoriteiten om systeemrisico's die verband houden met de verzekeringssector in de EU, aan te pakken. Ten tweede heeft het ESRB een structurele analyse uitgevoerd van de relatie tussen ontwikkelingen in de onroerendgoedsector en de financiële stabiliteit. Ten derde is verder gewerkt aan de systeemrisico's die zouden kunnen voortvloeien uit een late en plotselinge overgang naar een koolstofarme economie. In samenwerking met de Europese Centrale Bank (ECB) is het ESRB, ten slotte, van start gegaan met het monitoren en beoordelen van de risico's voor de financiële stabiliteit die zich gedurende een langdurige periode van lage rentetarieven voordoen.

Daarnaast heeft het ESRB ook bijgedragen aan de door de drie Europese Toezichthoudende Autoriteiten uitgevoerde stresstests. Begin 2015 heeft het ESRB macro-financiële negatieve scenario's verstrekt die kunnen worden gebruikt voor het testen van de schokbestendigheid van toegezegd pensioenfondsen door de Europese Autoriteit Verzekeringen en Bedrijfspensioenen (EIOPA). Een jaar daarna, begin 2016, heeft het ESRB de negatieve macro-financiële scenario's die werden doorgegeven aan de Europese Bankautoriteit (EBA) voor de bankensectorstresstest en aan EIOPA voor de verzekeringssectorstresstest, verder uitgewerkt. Het ESRB heeft tevens voor

de eerste keer bijgedragen aan de stresstests van de Europese Autoriteit Effecten en Markten (ESMA) voor centrale tegenpartijen.

Het ESRB is werk blijven verrichten op het vlak van centrale tegenpartijen en heeft de Europese Commissie twee bijdragen ter overweging gegeven in de context van de herziening van de Verordening Europese Marktinfrastructuur (EMIR). Hoewel het instemde met de algehele opzet van de EMIR, was het ESRB van oordeel dat de anticyclische bijdrage van het juridische kader aanzienlijk kon worden verbeterd. De opname van een herzieningsclausule in de EMIR, met name ten aanzien van het macroprudentiële gebruik van marges en haircuts, zou het mogelijk maken de voor dergelijke instrumenten geldende principes verder te ontwikkelen.

Vergeleken met het daaraan voorafgaande jaar was er in 2015 sprake van een aanzienlijke stijging van het aantal maatregelen ten aanzien van macroprudentiële aangelegenheden. Zoals verwacht bleven er tussen de landen van de EU grote verschillen bestaan wat betreft het aantal en de typen maatregelen. De stijging van het aantal maatregelen was deels het gevolg van de aanwijzing van instellingen van systeemkritisch belang en de tenuitvoerlegging van de regeling voor de contracyclische kapitaalbuffer. Daarnaast is de onroerendgoedsector woningen een hoogst relevant gebied gebleven voor macroprudentiële beleidsactie. Bovendien overwogen en namen, in de loop van 2015, diverse EU-landen vaak beleidsinitiatieven gericht op het aanpakken van risico's voortvloeiend uit de bestaande leningen in vreemde valuta's. Eind 2015 heeft het ESRB een coördinatiekader opgezet voor de beoordeling van de grensoverschrijdende effecten van en vrijwillige wederkerigheid voor macroprudentiële beleidsmaatregelen. Meer specifiek, in een geïntegreerd financieel stelsel als de gemeenschappelijke Europese markt is grotere beleidscoördinatie nodig om ervoor te zorgen dat nationaal macroprudentieel beleid effectief is.

Het ESRB, ten slotte, is gedurende de verslagperiode de tenuitvoerlegging van in het verleden gedane ESRB-aanbevelingen blijven evalueren. Uit de beoordeling van de ESRB-aanbeveling inzake de financiering van kredietinstellingen (ESRB/2012/2) kwam naar voren dat met de harmonisatie van nationale kaders voor gedekte obligaties aanzienlijke vooruitgang is geboekt. Dezelfde ESRB-Aanbeveling was tevens succesvol in het bevorderen van risicobeheerbeleid, procedures en controles voor de daarmee verband houdende risico's, alsmede een monitoring-kader voor activabezwaaring.

Impressum

© Europees Comité voor Systeemrisico's, 2016

Postadres 60640 Frankfurt am Main, Duitsland
Telefoon +49 69 1344 0
Website www.esrb.europa.eu

Alle rechten voorbehouden. Reproductie voor educatieve en niet-commerciële doeleinden is toegestaan op voorwaarde dat de bron wordt vermeld.

De afsluitdatum voor de gegevens in dit verslag was 6 juni 2016.

Dit is een korte versie van het ESRB Jaarverslag 2015 die bestaat uit het Voorwoord en de Samenvatting. Volledige versies zijn beschikbaar in de talen Engels, Duits en Spaans.

ISSN 1977-5210 (pdf)
ISBN 978-92-899-2447-4 (pdf)
DOI 10.2866/76754 (pdf)
EU-Catalogusnr. DT-AB-16-001-NL-N (pdf)